

Sukupuolistuneen väkivallan tutkimus

■ Marita Husso, Suvi Keskinen ja Suvi Ronkainen

Kriittinen keskustelu tieteestä ja sen tuloksista on yksi tieteellisen toiminnan perusteista ja sen kehittymisen ehto. Parhaimmillaan tieteellinen keskustelu johtaa tutkimustulosten tulkinnan monipuolistumiseen, parempaan ymmärrykseen tutkittavasta ilmiöstä ja aikaa kestävien tietoväitteiden seuloutumiseen. Näin tapahtuu, kun keskustelun osapuolet pyrkivät aitoon, tietämistä kehittäväan keskusteluun ja perehtyvät huolellisesti toistensa tutkimuksiin ja lähtökohtiin. Ajoittain kuitenkin rakennetaan vastakkaisasetteluja, lyödään leimoja, nokitellaan ja tuomitaan pyrkimättäkään ymmärtämään, mistä erilaisissa tietoväitteissä on kyse. Näin voi tapahtua siksi, että yhteiskunta- ja ihmistieteet ovat moniparadigmaattisia sekä tietämisen kulttuurit ja metodologiset traditiot ovat erilaisia. Argumentit pohjaavat tällöin niin erilaiseen ajattelutapaan, etteivät ne yksinkertaisesti kohtaa. Joskus kyse voi myös olla tiedon politiikasta ja hyökkäyksestä, jossa omalle tutkimussuunnalle, oppiaineelle tai instituutiolle haetaan auktoriteettia muiden kustannuksella.

Janne Kivivuoren *Tieteessä tapahtuu* -lehden numerossa 5/2012 julkaistu teksti (Kivivuori 2012) on esimerkki keskustelutavasta, joka ei pyri toisten tutkimusten ja niiden lähtökohtien ymmärtämiseen. Kivivuori rakentaa kritiikkinsä kohteeksi vihollisen nimeltä ”feministinen väkivaltatutkimus” ja yhdistelee sen kuvauksessa sitaatteja usealta kirjoittajalta. Kivivuori poimii sanoja ja lauseenosia valikoimistaan teksteistä ja siirtää niitä omaan argumentaatioonsa tavalla, joka vääristää alkuperäisen asiayhteyden ja tuottaa virheellisiä tulkintoja hänen ”siteeraamiensa” tutkijoiden teksteistä. Tekstin antama kuva väkivaltaa sukupuolen näkökulmasta lähestyvistä tutkimuksesta on tarkoitushakuinen, yksipuolinen

ja harhaanjohtava. Oikaisemme ensin Kivivuoren tekstin karkeimpia asiavirheitä. Kaikkia vääristelyjä emme tilan puutteen vuoksi voi käydä läpi, mutta otamme esille muutaman esimerkin. Sen jälkeen kuvaamme, millaisesta tutkimussuunnasta sukupuolistuneen väkivallan tutkimuksessa on kyse ja millaisiin teoreettisiin tarkastelutapoihin viitatu tekstimme perustuvat.

Kontekstista irrotettujen sitaattien ja väärinymmärrysten äärellä

Kivivuoren teksti on täynnä väärinymmärryksiä, virheellisiä tulkintoja ja muiden tutkijoiden tekstien vääristelyä. Hän on irrottanut sanoja ja lauseiden osia kontekstistaan siten, että alkuperäiset tekstit ja niiden sisällöt ovat hämärtyneet ja muuttuneet täysin toiseksi. Kivivuori esimerkiksi kirjoittaa artikkelinsa avauksessa (s. 24–25) Marita Husson väittävän, että ”ei-feministiset perheväkivallan tutkijat ovat ottaneet ’lähtökohdakseen’ sen, että aikuiset perheenjäsenet ovat yhtä lailla väkivaltaisia” (Husso 2003, 41). Hän jatkaa väittäen, että Husso ”ilmeisesti katsoo, että empiirinen (ei-feministinen) väkivaltatutkimus ’edellyttää’ väkivallan olevan molemminpuolista” (Husso 2003, 43). Nämä viittaukset ovat tarkoitushakuisesti vääristeltyjä. Husson väitöskirjan alussa on väkivaltatutkimuksen esittely, jossa kansainvälisten lähteiden pohjalta jäsenetään, miten väkivaltatutkimusta on 1980- ja 1990-luvulla karkeasti luokiteltu. Husso ei käytä käsitteitä feministinen tai ei-feministinen väkivaltatutkimus, vaan puhuu sukupuolineutraalista tutkimusorientaatiosta ja sukupuolen huomioimista tärkeänä pitävästä tutkimuksesta luonnehtiessaan edellisen vuosituhaten tutkimuksesta esitettyjä karkeita jaotteluja. Tämä muiden tutkimuksia referoiva jaottelu ei impli-

koi kannanottoa feministisen tai epäfeministisen tutkimuksen ”edellytyksiin”, kuten Kivivuori tulkitsee viitatessaan Husson työn sivulle 41. Sivulta 43 ei puolestaan löydy mitään Kivivuoren oletusta tukevaa tai todentavaa tekstiä.

Kivivuori on poiminut lähes kaikki Husson väitöskirjaa koskevat viitteet työn alkupuolelle sijoittuvasta tutkimuksen taustaa ja viitekehystä käsittelevästä osiosta, jossa esitellään konvention mukaisesti myös muiden tutkimuksia. Hän ohittaa Husson oman laajaan empiiriseen aineistoon perustuvan tutkimuksen. Muutama sana on irrotettu ensimmäisestä empiirisestä luvusta, joka käsittelee kulttuurillemme ominaisia väkivallan perusteluja. Esimerkiksi Kivivuoren siteeraama ”kyltymättömäksi mielletty kohtu” -ilmaus (s. 28), johon hän ilmoittaa itse lisänneensä korostuksen, on irrotettu kohdasta, jossa esitellään lyhyesti aihepiiriä koskevaa kansanperinteen tutkimusta. Tätäkään ilmausta ei käytetä Husson kirjassa empiirisenä, metodologisena eikä teoreettisena työkaluna. Sitä ei edes mainita missään muussa yhteydessä.

Kivivuori väittää (s. 25) Suvi Keskisen (2005) ”paheksuvan” että väkivallan taustalla nähdään olevan ”muita, sitä aiheuttavia syitä”. Alkuperäistekstissä ei paheksuta. Siinä käsitellään empiiristä havaintoa, jonka mukaan perheterapiayksiköiden asiakkaat nimeävät apua hakiessaan ongelmansa väkivallaksi, mutta työntekijät siirtävät puheen muihin asioihin ja väkivallan käsittely jää sivuseikaksi. Kun tutkimuksen kohteena on väkivaltatyö, ei tämänkaltaista toimintatapaa voi jättää huomioimatta. Sen tulkitseminen on tärkeä osa tutkimusta. Samalla sivulla Kivivuori esittää ”feministien” käyttävän erikoista käsitettä ”näkyvätöntäminen” viitaten Keskisen tekstiin (s. 27). Alkuperäisessä tekstissä (Keskisen 2008) kyseessä oleva käsite tuodaan kuitenkin esiin esiteltäessä muita tutkimuksia ja perusteltaessa omaa, nimenomaan edellisestä käsitteestä ja sen tausta-ajatuksista eroavaa lähestymistapaa.

Kivivuori samastaa feministisen väkivaltatutkimuksen ja Keskisen empiirisen analyysin ”naisiin kohdistuva väkivalta” -diskurssista, toisin sanoen hän sekoittaa teoreettiset keskustelut ja aineiston analyysin (s. 30). Keskisen teokseen

viitatulla sivulla käsitellään eksplisiittisesti tätä eroa. Kivivuori toistaa virheen toisessa kohdin sivulla 30 ja uudestaan sivulla 35. Välillä Kivivuori myös viittaa sivuihin, joista ei löydy hänen esittämänsä väitettä tai sitä todentavaa tekstiä (esim. Husson osalta sivulla 25, Keskisen osalta sivuilla 26, 28).

Alkuperäisteksteistä ei löydy myöskään sellaisia termejä kuin ”moralisointi” tai ”paheksunta”, vaan Kivivuori on keksinyt ne itse rakentaessaan kuvaa ”kaksinaismoralistisesta” tutkimusotteesta. Näillä nimityksillä Kivivuori viittaa erityisesti puhetapojen seurausten analysointiin, joka on keskeinen osa diskurssiteoreettista lähestymistapaa. Häneltä jää kuitenkin huomioimatta, että esimerkiksi Keskisen (2005) tutkimuksessa analyysi ei perustu vain tiettyjen sitaattien lähilukemiselle, vaan aineisto on kerätty etnografisesti. Tutkija on ollut läsnä perheneuvoloiden ja yksityisten terapiayksiköiden asiakastapaamisissa jopa puolitoista vuotta kestäviä ajanjaksoja. Hän on seurannut tänä aikana, mitä asiakkaiden elämässä tapahtuu ja miten väkivaltatilanteet kehittyvät. Väkivaltatilanteista tuli perheneuvoloihin tietoa usein myös muiden viranomaisten (esim. poliisi) kautta. Puhetapojen seurauksia on tulkittu näin rakentuneen laajan tiedon kautta, ei vain yksittäisen asiakastilanteen keskustelua tulkitsemalla.

Kyseinen tutkimus käsitteli perheammattilaisten työtä, joka suurelta osin on terapiatyötä. Terapia on nimenomaan puhetta ja erilaisen tulkintojen rakentamista sekä uudenlaisten käsitysten ja toimintamallien työstämistä työntekijän ja asiakkaan yhteisen keskustelun kautta. Tavoitteena on, että ihmiset voisivat arvioida heille tapahtuneita asioita, saada käsiteltyä raskaita elämäkokemuksia (kuten väkivaltaa) ja löytää välineitä suuntautuakseen elämässään eteenpäin. Siksi on keskeistä pohtia erilaisia toiminnallisia ja tulkinnallisia vaihtoehtoja. Diskurssianalyttinen ja puheen seurauksia pohtiva tutkimustapa voi parhaimmillaan johtaa työn ja käytäntöjen kehittämiseen.

Väitettään, jonka mukaan ”feministinen väkivaltatutkimus” ei kunnioita empiiristä tutkimusta ja sen periaatteita Kivivuori todistelee jälleen

yksittäisillä, kontekstista irrotetuilla sitaateilla. Keskiseltä (2005) on otettu lainaus, jonka mukaan ”aineistosta itsestään ei nouse siellä olevia tuloksia vaan ne rakentuvat tutkijan teoreettisten lähtökohtien ja käytettyjen menetelmien myötä” (s. 24). Tämä toteamus on metodologisten oppikirjojen tyypillinen luonnehdinta sille, miksi teoreettista kehystä tarvitaan. Siitä ei voida vetää johtopäätöstä, että sukupuolistuneen väkivallan tutkijat ajattelevat, ettei empiirisellä aineistolla ole väliä – tai sitten näin voidaan väittää suurimmasta osasta ihmis- ja yhteiskuntatieteellistä tiedontuotantoa. Kivivuori (s. 25) käyttää myös toteamusta siitä, että tutkimukselle asetetaan näkökulma, argumentoimaan että ”feministisen väkivaltatutkimuksen” suhde tietoon on räättälöity oikeuttamaan aatteellinen lähtökohta. Näkökulmaan liitetyt lainaukset on otettu yleisestä tutkimuksen johdanto-oppikirjasta (Ronkainen ym. 2011). Yksi lainaus on esimerkki uudemmissa validiteettikeskusteluista. Toinen taas on yleinen pragmatistinen luonnehdinta siitä, että tutkimusyhteisöt, joilla viitataan metodologisiin traditioihin, määrittävät ja standardisoivat tietoa. Kaiken sen metodologisen ja tiedonsosiologisen tutkimuksen valossa, jota nyttemmin on tarjolla, on erittäin vaikea hahmottaa sitä, millainen voisi olla tutkimus, jossa ei muodostu minkäänlaista näkökulmaa – jo aineiston valinta tuottaa tämän – tai aineistoja ei tulkittaisi käsitteiden tai teoreettisen viitekehksen kautta.

Tekstissään Kivivuori väittää ”feministisen väkivaltatutkimuksen” sekoittavan keskenään selittelyn ja selityksen. Hän nostaa esiin konstruktionistiseen lähtökohtaan tukeutuvaa tutkimusta, jonka hän – syystä tai toisesta – olettaa ajattelevan, että jos henkilö x ”selittelee” toimintaansa tietyllä tavalla, esimerkiksi kuvaamalla väkivaltaisuutensa johtuvan alkoholista, tämä suljetaan pois väkivallan ”varsinaisista” syistä (s. 29). Koko väitettä ja sen tueksi esitettyä argumentaatiota on vaikea tunnistaa, katsoipa sitä kuvauksena puhetapoihin keskittyvän tutkimuksen ideasta tai yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen kausaalisuuteen ja selittämiseen liittyvän metodologisen keskus-

telun kautta. Argumentaatioissa on kaikuja seläisestä sosiaaliseen konstruktionismiin ja diskurssianalyttiseen tutkimukseen liittyvästä epäluuloisesta yksinkertaistuksesta, joka väritti 1980–90-lukujen keskustelua. Kohdassa viitataan Jeff Hearnin (1998) tutkimukseen, joka selvittää empiirisesti väkivallan tekijöiden käyttämiä väkivallan oikeuttamis- ja neutralisointitekniikoita eli puhetapoja, joilla he selittävät tekemäänsä väkivaltaa. Tutkimuksen tulokset eivät ota kantaa siihen, onko universaali selittäminen mahdollista, vaan ne rajautuvat nimenomaan miesten käyttämiin puhetapoihin. Perusteluksi nostetaan myös Suvi Ronkaiselta ja Sari Näreeltä (2008, 12, 15–16) otettu lainaus, joka tulkitaan niin, että tutkijat ”vihjaavat yksilötaisoisen selittämisen voivan aiheuttaa väkivaltaa” (s. 28). Viitatuissa kohdissa perustellaan sitä, miksi kyseinen antologia keskittyy tarkastelemaan uhreja eikä tekijöitä sekä kerrotaan, että sukupuolistuneen tutkimuksen näkökulman rinnalla elää vahvana sukupuolineutraali ja yksilöllistävä tutkimusote. Selittelyn ja selityksen sekoittaminen sekä vihjailu tapahtuvat tässä tapauksessa täysin Kivivuoren omassa ajattelumaailmassa. Tässä maailmassa näyttäisi tapahtuvan myös kvantitatiiviseen analyysiin liittyvä alkeellinen virhe: korrelaation ja syy-yhteyden sekoittaminen (esim. s. 34).

Kivivuorelta on jäänyt ymmärtämättä, että yksilöllisiä eroja ja yhteiskunnallisia jakoja voi tutkimuksessa huomioida myös muulla tavoin kuin katsomalla, miten ne tilastollisesti liittyvät väkivaltaan. Keskisen (2005) kehitlemä erojen näkökulma sukupuolistuneeseen väkivaltaan hyödyntää diskursiivisen psykologian ajatuksia subjektipositioihin asettumisesta ja sijoittamisesta. Se kuvaa, miten yksittäiset ihmiset suhteutuvat eri tavoin ja ottavat (tai eivät ota) osaksi elämäänsä erilaisia käsityksiä naiseudesta, mieheydestä, seksuaalisuudesta ja väkivallasta. Väkivallan eroja tarkastellaan tässä näkökulmassa myös sosiaalisesti ja taloudellisesti eri asemassa olevien kesken. Husso (2003) on tarkastellut väitöskirjassaan samansuuntaisesti erojen merkitystä väkivallan yhteydessä. Hänen väitöskirjansa käsittelee väkivallan yhteiskunnallisia ja

kulttuurisia kytköksiä, väkivallan haavoittavuutta ja sitä, miksi väkivaltaisista suhteista irrottautuminen on usein vaikeaa. Se, että yksilölliset ominaisuudet ja olosuhteet ovat selitysmalleina tässä tutkimusasetelmassa yksinään riittämättömiä, ei tarkoita, että ne eivät olisi tutkimuskohteina tärkeitä.

Kivivuoren väite, että toimitetut teokset olisivat tieteellisen arvioinnin ulkopuolella olevia ”kaverikirjoja”, on kummallinen ja kieliäsiäntuntemattomuudesta. Sekä ulkomaisten että suomalaisten tiedekustantajien julkaisemat teokset ovat käyneet läpi ulkopuolisen referee-arvioinnin. Tekstin julkaisukielestä tai siitä, onko se julkaistu kirjassa vai lehdessä, ei voi päätellä sen tieteellistä tasoa. Kivivuoren tekemä viitekäytäntövertailu ei kerro mitään tutkimuksen laadusta, eikä se suppeen aineistonsa vuoksi myöskään tuo tietoa väkivaltatutkimuksen yleisistä viittauskäytännöistä

Sukupuolistuneen väkivallan tutkimus

Sellaista ”feminististä” väkivaltatutkimusta, jonka Kivivuori konstruoii, ei siis ole olemassakaan. Sen sijaan on mielekästä puhua sukupuolistuneen väkivallan tutkimuksesta tai sukupuolen ja väkivallan yhteyksiä selvittävästä tutkimuksesta. Kyse on kuitenkin tutkimussuuntauksesta, ei yhtenäisestä teoriasta. Kyseiseen tutkimussuuntaukseen luettavilla tutkimuksilla on yhteisiä piirteitä, kuten huomion kiinnittäminen sukupuolen ja seksuaalisuuden kysymyksiin, mutta tutkijat (meidät mukaan lukien) ovat käyttäneet useita teoreettisia traditioita ja tekstejä aihepiirin tarkastelussa. Suomalaisessa sukupuolistuneen väkivallan tutkimuksessa kulttuurista merkityksenantoa korostetaan alan kansainvälistä tutkimusta enemmän. Tämä on seurausta siitä, että tutkimussuuntaus kehittyi täällä kansainvälisesti katsoen myöhään, vasta 1990-luvun lopulla ja 2000-luvun alkuvuosina, jolloin niin sanottu kielellinen ja konstruktionistinen käänne ylipäänsä luonnehti yhteiskuntatieteellistä tutkimusta. Myöhäinen syntymäaika mahdollisti kuitenkin myös reflektiivisen otteen kansainväliseen tutkimukseen ja uusimpien sukupuolen tutkimuksen teorioiden hyödyntämisen.

Kulttuurinen merkityksenanto on keskeinen osa niin sukupuolen, seksuaalisuuden kuin väkivallan ilmiötä, ja näiden ymmärtäminen edellyttää kulttuuristen käsitysten ja käytäntöjen tutkimista. Parisuhdeväkivalta, seksuaalinen häirintä tai raiskaukset sisältävät useimmiten fyysisiä tekoja, mutta myös hyökkäävää tai alistavaa puhetta, ajatuksia ja mielikuvia, joissa sukupuolella on merkittävä osa (esim. Husso 2003; Honkatukia, Niemi-Kiesiläinen ja Näre 2000). Vaikka tutkijat ovat olleet kiinnostuneita väkivaltaan, sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyvästä merkityksenannosta, tämä ei tarkoita sitä, että ruumiillisuus tai väkivallan fyysiset piirteet olisi sivuutettu. Sukupuolistuneen väkivallan tutkimuksessa kielellisen, ruumiillisen ja materiaalisen suhdetta on tarkasteltu monin erilaisin tavoin. Esimerkiksi Husson väitöskirjassa (mt.) keskeinen teoreettinen traditio on ruumiinfenomenologia, jota hän on täydentänyt psykoanalyttisellä lähestymistavalla sekä Foucault'n työstä vaikutteita saaneilla yhteiskunnallisten järjestysten ja diskursiivisten käytäntöjen näkökulmilla. Keskinen (2005) on täydentänyt foucault'laista diskurssiteoreettista otetta diskursiivisen psykologian ja paikantumisen käsitteistöllä, joka tuo tutkimukseen laajojen puhetaiposten rinnalle ruumiillisten subjektien tason. Ronkainen (1999) on käsitellyt perinpohjaisesti diskursiivisen ja eletyn ruumiillisuuden välisiä suhteita väitöskirjassaan ja soveltanut näitä teoreettisia ajatuksia väkivallan tutkimukseen (esim. Ronkainen 2008). Jo omien tutkimustemme tarkastelu osoittaa, ettei väite alan tutkimuksen keskittymisestä vain puhetaiposten tutkimiseen pidä paikkaansa.

Sukupuolistuneen väkivallan käsite ei myöskään tarkoita samaa kuin naiseen kohdistuva väkivalta, vaikka näin usein oletetaan. Ylipäätään sukupuolesta tai (sen dynamiikkaan viittaavassa) sukupuolistuneisuudessa ei ole kyse ”naiskysymyksestä” (ks. Kivivuori 2012, s. 37). Aikana, jona jopa *Helsingin Sanomat* (Kuukausiliite 10/2012, 72–78) ja tiedettä popularisoiva *Tiede-lehti* (10/2012, 36–43) kuvaavat sukupuolen muotoutuvan sosiaalisesti, riittänee toteuttaa, että myös mies on sukupuoli ja sukupuolistamisen kohde.

Sukupuolistuneen väkivallan tutkimus syntyi paikkaamaan sitä tiedollista aukkoa, jonka nähtiin olevan olemassa Suomessa aiemman, pitkälti väkivaltarikollisuuteen ja (mies)tekijöihin keskittyneen tutkimuksen jäljiltä. Tilastokeskuksen ja Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen toteuttamien kvantitatiivisten tutkimusten, erityisesti uhritutkimusten, tulokset osoittivat parisuhde- ja perheväkivallan pääsääntöisesti kohdistuvan naisiin (esim. *Naisiin kohdistuva väkivalta* 1991, 21; Heiskanen & Aromaa 1998, 13; Heiskanen ym. 2004, 18; Honkatukia 2003). Myös kansainväliset tutkimustulokset perustelivat tarvetta tutkia tilannetta erityisesti Suomen osalta. Hyvinvointivaltio ja sukupuolten suhteellinen tasa-arvoisuus muodostivat tärkeän (vertailu)kontekstin ymmärtää perhe- ja parisuhdeväkivaltaa ilmiönä sekä sen yleisyyden vaihtelujen syitä. Erityiset naisuhritutkimukset syvensivät kuvaa väkivallan muodoista, seurauksista ja avunhakemisesta (Heiskanen ja Piispa 1998; Piispa ym. 2005). Missään vaiheessa ei kuitenkaan esitetty, että vain naisiin kohdistuisi väkivaltaa eikä kiistetty, etteikö olisi tarpeen analysoida myös muunlaista väkivaltaa. Sukupuolistuneen väkivallan tutkimuksen piirissä on myös analysoitu esimerkiksi naisten käyttämää väkivaltaa ja miesten näkökulmaa niin väkivallan tekijöinä kuin kokijoina (esim. Lattu 2008; Hautanen 2010; Laitinen 2004; Jokinen 2000; Hearn 1998). Osin myös nimenomaan miesten perhe- ja parisuhdeväkivallan kokemuksia kartoittavat tutkimukset, joihin Kivivuorikin viittaa (esim. Heiskanen ja Ruuskanen 2010), ovat saman tutkimussuuntauksen aikaansaannoksia.

Suuri osa Kivivuoren kritiikistä kohdistuu laadullisen tutkimuksen ja sosiaalisen konstruktionismien lähtökohtiin, jotka eivät kuvaa koko sukupuolistuneen väkivallan tutkimuksen kenttää, eivätkä myöskään ole erityisiä väkivaltatutkimukselle. Laadullisen tutkimuksen ja kvantitatiivisen tutkimuksen eroista käytiin laajaa tieteellistä keskustelua erityisesti 1980-luvulla ja 1990-luvun alussa, emmekä pidä järkevänä toistaa tässä näitä useasti esitettyjä näkemyksiä. Kivivuoren argumentaatio uusintaa vastakainasettelua kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen

tutkimuksen välillä. Valtaosa nykypäivän menetelmäoppaista rakentuu lähtökohdalle, joka korostaa erilaisten tutkimustapojen vastaavan erilaisiin tutkimuskysymyksiin ja muotouttavan tietoa eri tavoin. Kvantitatiiviset ja kvalitatiiviset tutkimustavat tuottavat erilaista tietoa, minkä huomiointi ja analysointi ovat osa kulloisenkin tutkimuksen tuottaman tiedon pätevyysalueen hahmottamista. Siksi on hyödyllistä, että samoja aihepiirejä tutkitaan erilaisista teoreettisista ja metodologisista lähtökohdista.

Toisin kuin Kivivuori esittää (s. 30), sukupuolistuneen väkivallan tutkimus ei siis ole ”aktiivisesti vastustanut ja hyökännyt empiirisiä yhteiskunta- ja käyttäytymistieteitä vastaan”. Tämä on mahdotonta jo siitäkin syystä, että sukupuolen ja väkivallan yhdistävät tutkimustavat edustavat erilaisia empiirisiä yhteiskunta- ja käyttäytymistieteitä sekä hyödyntävät erilaisia empiirisen tutkimuksen metodologisia traditioita.

Keskustelukutsuksi naamioitua tiedepolitiikkaa

Janne Kivivuoren feminististä väkivaltatutkimusta käsittelevään tekstiin on vaikea suhtautua asiallisena tieteellisenä puheenvuorona. Kun tutkijana tulee liitetyksi liikkeeseen, joka kirjoittajan tulkinnan mukaan toimii kaikkia empiirisen tutkimuksen pelisääntöjä vastaan, se ei ole kutsu keskusteluun, vaan yritys heittää muiden tutkimussuuntausten edustajat pois tieteellisen keskustelun areenalta. Kivivuoren teksti sisältää myös eksplisiittisiä rajauksia: miesten välistä väkivaltaa ei voi tutkia sukupuolistuneena väkivaltana. Sukupuolen ja väkivallan suhteita pohvivien tutkijoiden tulee siis pysytellä poissa siltä areenalta, jonka kohteena on empiirisen kriminologian perinteinen tutkimusryhmä: miespuoliset rikoksenteikijät, joita tutkitaan yksilöinä vailla sukupuolta. Kun tällaisten luonnehdintojen esittäjänä on sektoritutkimuslaitoksen tutkimusjohtaja, joka samaan hengenvetoon nostaa oman laitoksensa tutkimuksen ”riippumattomaksi perustutkimukseksi” ja korottaa yhden tutkimussuunnan eli empiirisen kriminologian väkivaltaan liittyvän tiedon auktoriteetiksi, on syytä kysyä, motivoiko tekstiä halu käydä kes-

kustelua vai halu tiedepoliittiseen vaikuttamiseen tilanteessa, jossa sektoritutkimuslaitoksen ja yliopistoinstituution suhteet ovat uudelleenmäärittelyn kohteena.

Sukupuolistuneen väkivallan tutkimuksesta on käyty runsaasti keskustelua mediassa ja tutkijoiden kesken vähintään vuodesta 2005 alkaen. Kivivuori itsekin on ollut kutsuttuna panelistina väkivaltatutkimuksen tulevia suuntia käsittelevässä keskustelutilaisuudessa sukupuolen ja väkivallan tutkijaverkoston seminaarissa kesälä 2009. Lisäksi keskustelua sukupuolineutraalista vs. sukupuolen huomioivasta tutkimuksesta on käyty lähes samoin argumentein myös *Oikeus*-lehden sivuilla (ks. Salmi 2009; Ronkainen 2009). Useat antologiat ja niiden johdannot ovat myös avanneet sitä, mitä tarkoitetaan sukupuolistuneen väkivallan tutkimuksella. Väki-
valtututkimuksen saralla on kuitenkin edelleen paljon tutkimuksellisia aukkoja, ja läheisissä suhteissa tapahtuvan väkivallan kohtaamisessa on yksilöllisiä, institutionaalisia ja kulttuurisia ongelmia. Omasta näkökulmasta poikkeavien lähestymistapojen poissulkemisen sijaan tarvitaan monipuolisia tutkimuksellisia näkökulmia ja rakentavaa vuoropuhelua haasteellisen yhteiskunnallisen ongelman ymmärtämiseksi.

Marita Husso on yhteiskuntatieteiden tohtori ja yliopistotutkija Jyväskylän yliopistossa.

Suvi Keskinen on dosentti ja toimii yliopistonlehtorina Turun yliopistossa.

Suvi Ronkainen on valtiotieteiden tohtori ja toimii professorina Lapin yliopistossa.

Kirjallisuus

- Hearn, Jeff (1998) *The Violences of Men. How Men Talk About and How Agencies Respond to Men's Violence Against Women*. Sage, London.
- Heiskanen, Markku ja Aromaa, Kauko (1998) *Suomalaisten turvallisuus 1997*. Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos, Tilastokeskus, Helsinki.

- Heiskanen, Markku ja Piispa, Minna (1998) Usko, toivo, harkkaus. Kyselytutkimus miesten naisille tekemästä väkivallasta. Tilastokeskus. Tasa-arvoasiain neuvottelukunta. *Oikeus* 1998:12. Sukupuolten tasa-arvo. SVT. Oy Edita ab, Helsinki.
- Heiskanen, Markku, Sirén, Reino ja Aromaa, Kauko (2004) *Suomalaisten turvallisuus 2003*. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonantoja 58. Poliisiammattikorkeakoulun tiedotteita 29, Helsinki.
- Heiskanen, Markku ja Ruuskanen, Elina (2010) *Tuhansien iskujen maa – Miesten kokema väkivalta Suomessa*. Heuni Report Series 66, Helsinki.
- Honkatukia, Päivi (2003) Naiset rikosten tekijöinä ja uhreina. Teoksessa *Rikollisuustilanne 2002*. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 200, Helsinki.
- Honkatukia, Päivi, Niemi-Kiesiläinen, Johanna ja Näre, Sari (2000) *Lähtelyistä raiskauksiin. Tyttöjen kokemuksia häirinnästä ja seksuaalisesta väkivallasta*. Nuorisotutkimusverkosto, Helsinki.
- Husso, Marita (2003) *Parisuhdeväkivalta. Lyötyjen aika ja tila*. Vastapaino, Jyväskylä.
- Jokinen, Arto (2000) *Panssaroitu maskuliinisuus. Mies, väkivalta ja kulttuuri*. Tampere University Press, Tampere.
- Keskinen, Suvi (2005) *Perheammattilaiset ja väkivaltatyön ristiriidat. Sukupuoli, valta ja kielelliset käytännöt*. Tampere University Press, Tampere.
- Keskinen, Suvi (2008) Näkyvissä ja näkymättömissä. Väki-
valta perheammattilaisten työskentelyssä. Teoksessa Näre, Sari & Ronkainen, Suvi (toim.) *Paljastettu intiimi. Sukupuolistuneen väkivallan dynamiikkaa*. Lapin yliopistopaino, Rovaniemi.
- Kivivuori, Janne (2012) Feministinen väkivaltatutkimus: akateeminen liike ja ongelmallinen teoria. *Tieteessä tapahtuu* 5/2012, 24–38.
- Laitinen, Merja (2004) *Häväistyt ruumiit, rikotut mielet*. Vastapaino, Tampere.
- Lattu, Emmi (2008) Naisten tekemä väkivalta. Teoksessa Sari Näre ja Suvi Ronkainen (toim.): *Paljastettu intiimi. Sukupuolistuneen väkivallan dynamiikkaa*. Lapin yliopistokustannus, Rovaniemi, 168–194.
- Naisiin kohdistuva väkivalta* (1991) Väki-
valta-jaoston mietintö. Tasa-arvo-
julkaisuja. Sarja B: 5/1991. Sosiaali- ja terveysministeriö, Helsinki.
- Salmi, Venla (2009) Kohti monimuotoista parisuhdeväkivaltatutkimusta. *Oikeus* 2/2009, 119–137.
- Ronkainen, Suvi (1999) *Ajan ja paikan merkitsemät. Subjektiviteetti, tieto ja toimijuus*. Gaudeamus, Helsinki.
- Ronkainen, Suvi (2008) Seksuaalinen väkivalta ja intiimi loukkaus. Teoksessa Sari Näre ja Suvi Ronkainen (toim.): *Paljastettu intiimi. Sukupuolistuneen väkivallan dynamiikkaa*. Lapin yliopistokustannus, Rovaniemi.
- Ronkainen, Suvi ja Näre, Sari (2008) Intiimin haavoittava valta. Teoksessa Sari Näre ja Suvi Ronkainen (toim.): *Paljastettu intiimi. Sukupuolistuneen väkivallan dynamiikkaa*. Lapin yliopistokustannus, Rovaniemi.
- Ronkainen, Suvi (2009) Miten näkökulma piilotetaan: esimerkkinä 'monimuotoinen väkivaltatutkimus'. *Oikeus*, 38, 454–461.
- Ronkainen, Suvi, Pehkonen, Leila, Lindblom-Ylänne, Sari ja Paavilainen, Eija (2011) *Tutkimuksen voimasanat*. WsoyPro, Helsinki.